

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy évfolyam terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-uteza 13. szám.

(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szövegért, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészes 4 frt és egy nyolczadrészes oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz

Az ismétlő iskola.

II.

A gazdasági ismétlő-iskola.

Az 1868. évi 38-ik t.-cz. által létesített ismétlő iskola, mely arra lett volna hivatva, hogy a továbbképzés intézménye legyen, az iskolát az élettel összekösse, nem tudott gyökeret verni kerek 28 esztendőn keresztül. Nem azért maradt meddő az az eszme, mintha nem lett volna életre való; korántsem, hanem az rt, mert senki sem vette komolyan e dolgot, senki sem törekedett teljes határozottsággal arra, hogy biztosítsa azokat a feltételeket, a melyek a továbbképzésnek szóban lévő intézményét a népnevelés tényezőjévé tehetik. És mert az ekként sziklara vetett egészséges buzaszemek ki nem kelettek, előállottak az irástudók s magában a magban keresték és találták a hibát. Így bukkott el a közfelfogásban az ismétlő iskola, mielőtt próbát tettünk volna megvalósításával.

Kinőtt belőle a városokon az alsófokú iparos iskola vagy hivatalos magyarsággal »iparos-tanoncz-iskola« (Baksay Sandorról szólva, megérdemelne, hogy göböt kössünk a nyelvére, a ki ezt a »műszót« faragta) napjainkban a »gazdasági ismétlő iskola« név alatt ismeretes új intézmény akarja az ismétlő-iskolát helyettesíteni, a továbbképzés eszméjét megvalósítani.

A kik ezt az új ideát nálunk felvetették és életbeléptetését szorgalmazták, a szakirányú »iparos-tanoncz-iskolák« állítólagos sikerein buzdultak. Azt állították, hogy az általános ismereteket nyújtó ismétlő-iskola azért nem tud meggyökerezni, mert nem nyújt olyan ismereteket, a melyeknek az életbe lépő tanuló nyomban hasznát is vehetné; az iparos-iskola, lám bevalik, mert szakismereteket terjeszt.

Ha egy kissé közelebből is szemügyre vesszük az alsófokú ipariskolák ugynevezett szakirányát, világossá lesz előttünk, hogy az-za tulajdonképpen önmagunkat csaljuk, másod-

szorban a dologhoz nem értő közönségnek hintünk port a szemébe. Mert hát miben is áll tulajdonképpen a »tanoncz-iskolák u. n. »szakirány«? Abban áll, hogy a számtani példákban egy pár eszimat, nadrágot, stb. emlegetünk a q méter buza, esikó stb. helyett »szakrajz« czimén pingáltatunk a fiukkal jobbara minták után egy esomó ákom-bakomot, s hogy az olvasókönyvek által a meggazdagodott iparosok és a szerencsés feltalálók példájának utanzására buzdítjuk a szurtós nebulókat, mintha ezeknek semmi egyéb dolguk nem volna, minthogy egyes szerencsés iparosok sorsán lelkesüljenek s feltalálásokra adják a tulságos munka és rosz bánásmód által agyonzaklatott bús fejüket.

Ha az általam említett »szakirány« mázát az inas-iskolákról letöröljük (spongya nélkül is könnyen megtehetjük) előttünk áll a közönséges ismétlő-iskola (továbbképző iskola), mely tagadhatatlan sikereit épenséggel nem szakirányának, hanem annak a körülménynek köszöni, hogy az óraszám megkétszerezedett benne s hogy a tanítók munkája fizetve van. Ezek nélkül adhatnók a legezifrább czímet az inas-iskolának, egy makulányival sem érne többet, mint a régi ismétlő-iskola, melynek vezetésére ingyen próbálgatták rászorítani a munkával és az élet nyomoruságaival ugysis túlterhelt tanítót.

A mi az »iparos-tanoncz« iskola az inasokra nézve, az lesz a gazdasági irányú ismétlő-iskola a kenyeret gazdasági irányú munkával kereső jobbara falusi népre nézve; ebben már nem a pár esizma, hanem a esikó és kukoricza fogja a tanuló gyönyörködtetni; meggazdagodott iparosok helyett meggazdagodott paraszt-gazdák lesznek a mintaképek.

Amióta az új »tanoncz-«iskola eszméje felmerült, sokan és sokat foglalkoztak már vele úgy a szakajtóban, mint azon kívül. A »lelkésedés«, melylyel fogadtatott (mert hiszen mi

iránt nem lelkesedünk mi, a mi felülről jó?) alig ismert hatart; a legkisebb amit róla mondtak, hogy tüneményes egy eszme, mely ujja fogja teremteni a magyar globust, eltünteti a szocializmust, mint egy rossz álmodást az ebrédés stb.

Mi valami rettenetes módon kezdettől fogva sem lelkesedtünk a külső alakjára nézve új ideáért s véleményünknek lapunk f. évi egyik számában kifejezést is adtunk. Nem állottunk a negatív merev állaspontjára, hanem azt mondtuk, hogy várjunk egy kicsit a nagy lelkesedéssel; lassuk az új ideát »a napon«, azaz a megvalósulás stádiumában; bármilyen dologról tulajdonképpen csak akkor tudjuk, hogy mi csoda, mikor körvonalai határozottan kibontakoznak előttünk. Ez a pillanat megjött, az új intézmény szervezete előttünk áll és szemünk előtt folyó a kísérletek, az eszme realizálása érdekében. Most már látunk és valamiképp tudunk. Látjuk és tudjuk, hogy *a hegy megszülte az egeret.*

Nem áltattuk mi magunkat valami nagy dologgal, jól tudtuk mi azt, hogy a magyar globus ábrázata akkor sem változik meg, ha minden parasztyerek a magyar-óvári gazdasági akadémia profeszori testületének gazdasági tudományával hagyja el az iskolát, mert a magyar népnek nem az a baja, hogy nem tud gazdálkodni, hanem az, hogy *nincs mibe* gazdálkodnia. Csupán az volt a mi reményünk, hogy az új titulus alatt sikerül megvalósítani az ismétlő iskolát a falun legalább abban a mértékben, a miként az megvalósult városban a »tanoncz« iskola czimén és révén; vártuk, hogy az új czim alatt sikerül majd díjazást kieszközölni a munkás számára és sikerül kicikarni a néptől a tanulási idő felemelését. Sajnos, mindezeket hiába vártuk, az előttünk fekvő »keret« (szervezet) olyan keret, mely — ha csak az Isten valami csudával nem segít rajta — szinte beláthatatlan időkig üres keret marad.

A szervezetnek mindjárt az »általános határozatok«-at tartalmazó I. része egy reánk tanítókra nézve igen szomorú vallomást képez: van jóakarát, de pénz nincs. Pedig hát az eszme érdekében sokkal jobb dolog volna, ha egy kicsit kevesebb lenne a jóakarát és több a pénz, mivelhogy meg vagyunk irtva is, hogy »péncz«, »péncz« és harmadszor is »péncz«.

Mindjárt az első pont elárulja a pénz nélkül való állapotot, midőn a gazdasági ismétlőiskolák felállítását a községekre bizza; azokra a községeknek, a melyek agyon vannak nyomva pótdadókkal, úgyannira, hogy mocczanni sem bírnak, a melyek szegényeiket is csak úgy tudják »ellátni«, hogy passust nyomnak a markába, melylyel szabadon gyakorolhatja a koldulás iparát — másutt. Tehát ezek a községek vannak arra hivatva, hogy az új eszmét megvalósítsák, egyelőre csak az *osztott iskolákkal*

birók, vagyis a nagyobb községek; a kisebbek pedig, melyek az ország községeinek nagy tömegét képezik, maradnak egészen ismétlő-iskola nélkül, mert ugyan kinek lenne kedve ingyen foglalkozni az ismétlő tanítással, a mikor látja, hogy az osztott iskolában működő, tehát kevesebb munkával terhelt szomszéd kartársai külön díjazásban részesül az ismétlő tanításért?

Azonban az irigység legalább egy jó ideig nem fogja bántani a szegény falusi tanítót, mert ime a községnek kötelessége *alkalmas területet adni az iskola czéljaira*, melynek fenntartására fordítatnak: »első sorban az 1884. évi XII. t. cz. 101. §-a alapján a mezőrendőri kihágásokról befolyó büntetés-pénzek szabályrendelettel, vagy határozattal *még le nem kötött része*; azután a községnek egyéb közmívelődési czelokra *fordítható* jövedelmei; a mennyiben e népokt. törvény 35. §-ában engedélyezett 5% iskolai adó *igénybe nem volna véve*, ezen esetben az iskolai adónak a szükségselethez mért százaléka szintén a gazdasági ismétlő-iskola czéljaira fordítható. Ha mind ezen források nem elegendők, a vallás és közokt. miniszter e czélra államszegélyt engedélyezhet.

Ime az iskola-fenntartás jövedelmi forrásai, a melyek számra nézve nagyon is »elegendők«, csak egy bajuk van, az t. i., hogy teljesen *le vannak száradva*. Az utolsó helyen van egy kis éltető nedű, csakhogy a miniszter csak *megbocsáthatja* a csapat, ha akarja és ha a nedű véletlenül másüvé nem kell. Ime ezek a forrásoknak nevezett száraz gödröcskék mutatják, mennyire a *jövő* intézménye a gazdasági irányú ismétlő-iskola, mennyire nem szolgálhat a továbbképzés igényeinek kielégítésére.

Ezek az észrevételek világosan mutatják, hogy a gazdasági ismétlő-iskola czim alatt forgalomba hozott eszme egyelőre csak arra jó, hogy várakozásokat keltsen s a továbbképzés ügyétől elterelje a figyelmet.

Viator.

Kettős ünnepe volt a Veszprém-egyház-megyei róm. kath. tanítószágnak július 1-én. E napon tartotta az egyházmegyei tanító-egyesület harmadik közgyűlését s e közgyűlés keretében ünnepelte dr. Palotay Ferencz pápai praelatus-kanonok 20 éves főtanfelügyelői működésének jubileumát.

Ünnepeltünk szívünknek, lelkünknek őszinte szeretetével, hálaérzetével. Bár ez ünneplésnek, az ünnepelt határozott óhajára nélkülöznie kellett a tiszteletkifejezésnek nagyobb arányú megnyilatkozását, a hódolat kijelentésének külső

díszét, pompáját, azért az ünnepély minden egyszerűsége mellett felemelő, megható volt, mint az imádkozó, hálaadó sereg ábitatos esendje.

Emberi gyengeség, hogy szeretünk dicsekedni azzal, amink van. Mi is, veszprém-egyházmegyei róm. kath. tanítók, az őszinte szeretetből, a megérdemelt halából fakadó büszkeséggel akartuk feltárni a nagy nyilvánosság előtt gazdagságunknak kincses házát. Szerettük volna, hogy hangosabb legyen az örömünket festő szó, szétsugárzóbb a fény, melyet kincses házunk: érzelmvilágunk ragyogtatott.

De akinek mindezt nyújtani óhajtottuk, mint őszintén hódoló elismerést a 20 éven át értünk munkáló szeretetért: szerényen visszavonult az ünneplés zajosabb megnyilatkozása elől.

A mai korban sietnek az emberek a jubilealtatással. 5—10 éves működés elég arra, hogy a szűkebb környezet, vagy a nagy közönség figyelmét odavonják a többé-kevésbé fontos nyilvános szereplés méltatására s a társadalomnak jubileum-aspirans része — mely hasonló kitüntetés részese óhajt lenni — siet hódolásra, elismerésre, reklámcsinálásra . . . recompensatió fejében. Sokszor a nagyok, sőt a legnagyobbak is figyelmüket odairányítják az ifju jubilánsok ünnepére, csak akkor van kivétel, ha a nemzeti művelődés legerősebb faktorának, a népnevelés terén működő munkásnak vagy a népnevelést irányító egyházi személyeknek jól megérdemelt jubileum-ünnepéről van szó. Mi kath. tanítók jól tudjuk, hogy oktatásügyünk előbbre vitelében a saját buzgó hivatásszeretünkön kívül jó részük van azoknak is, kik oktatásügyünket irányítják, vezetik. Ugy vagyunk velük, mint a katonaság a vezérrel. A diadalban egyaránt részes a sereg hősi bátorsága s a vezér taktikai ügyessége, ellenben a legvittezebb sereg is csatát vesz hadvezéri talentum nélkül.

Szent kötelességünk tehát megbecsülni azokat, kik oktatásügyünk fejlesztésében okossággal, bölcs tapintattal s jóakaró szeretettel teljesítik a vezérszerepet s munkásságukkal, érintkezésükkel szüntelen dokumentálják, hogy nem tehernek, hivatalos nyügnék, hanem kitüntetésnek, decorumnak tartják, hogy egy egyházmegye kath. tanügyét vezethetik s a kath. tanítótáborat vezérelhetik. Tisztelet, elismerés azoknak, kik az egyházi méltóság fényében és legtöbbször az életpálya előrehaladott korában nem tekintvén a sokaknak életcélját képező puha kényelmet, az öregséggel gyakran vele járó lehangoltságát, gyengeségét a fizikai erőnek, ügyszeretettel, ifju szorgalommal vezetik, irányítják az értelmi foglalkozások egyik legfontosabbikát, legszebbjét: a kath. tanügynek, a nemzeti népoktatásnak felvirágoztatását.

Ilyen tanügyi vezérük van a veszprém-egyházmegyei róm. kath. tanítóknak dr. Palotay

Ferencz pápai praelátus, egyházmegyei főtanfelügyelőben s ezt tudják, érzik is ez egyházmegye tanítói s örültek, hogy tiszteletüket, halájukat kifejezhették nem a fellebbvaló iránt tartozó köteles meghódolással, hanem az elismerésből fakadó ragaszkodásnak, őszinte szeretetnek igaz melegével.

Mély tisztelet kifolyása e méltatásnak áradozó coloritja, melyben parányi része sincs a hizelgő lojalitásnak. De nem lehet s ne is legyen hideg a szó, ha meleg érzelmet tolmácsol s csak az irántunk elfogultak rosz akaratára tarthatja megalázkodó opportunizmusnak az elismerés őszinte, meleg hangját.

* * *

Dr. Palotay Ferencz született Vár-Palotán, 1829. október 4 én. Középiskolai tanulmányait, mint a hazafias piarista-rend tagja végezte be. E minőségben egyike volt azon lelkes, honszerető ifjaknak, kik a szabadság korszakának lángoló hevétől ihletve, a kolostor falainak imádságos csendjét a csatamezők zajával, a papi talárt és nevet a honvédruhával s a dicső emlékű honvédnévvél cserélték fel. A magasztos emlékű, de szomorú végű szabadságharc lezajlása után, lelke vágyát követve, ismét pappá lön, de nem szerzetének, hanem a veszprémi egyházmegye papjává. 1856. márczius 16-án szenteltetett fel s 3 havi káplánkodása után püspöke a bécsi Augusztinumba küldötte, 1859-ben ceremonarius, 1862-ben székelyi jegyző, 1868-ban secretárius és 1873-ban kanonok lön. 1877-ben püspökének bizalmából a papnövelde igazgatójává s az egyházmegye főtanfelügyelőjévé nevezetett ki. Ez időtől kezdve 1892-ig az újabb kanonoki kinevezések folytán háromszor lépett elő egyh. méltóságban, ez évben pedig lankadatlan szorgalmú főtanfelügyelői működése méltó jutalmául szentes Atyánk kegyelméből pápai praelátus, majd 1896-ban éneklő kanonok lön.

Papi pályájának utolsó 20 éve alatt vezette s vezetí egyházmegyéjének kath. tanügyét, mint főtanfelügyelő s működésével bebizonyította, hogy erre termettebb, hivatottabb vezért alig nyerhettek volna az egyházmegye kath. tanítói. Mint papnöveldei igazgató s helyettes minőségben — bár rövid ideig — théológiai tanár, az oktatás felsőbb régiójában megismerte a tanításnak, a vallásos nevelésnek, a lelkierőket tudatosan fegyelmező szellemi teremtésnek tudományát, becsét, terhét. Mint pap s mint ember megtanulta méltányolni s igazságos becsüléssel megmérni annak a mindenki előtt drága szellemi foglalkozásnak nemzetfentartó erejét, hatását, melynek neve népoktatás s megtanulta jóakaró szeretettel felkarolni, a megbecsülés magasabb fokára emelni azokat az egyszerű, a nemzetanyag legalsó, tehát alaprétégében, a munkás magyar nép körében árván, elhagyottan, de hivatásból buzgó szorgalommal működő faktorokat, kiknek hivatalos nevük: nép-

tanítók, kiknek igazibb nevük: a nemzet árvái. megtanulta, hogy e tényezők munkáját megbecsülni, a dani szent kötelesség, hogy legalább az elismerés, a méltánylás melege fakassza ki keblükben, öntudatukban a megelégedés virágát akkor, amidőn az anyagi jókkal meg nem becsült farasztó munka csüggeszti a lelkesedést, nyírbalja a hivatás magasra törő vágyát.

S a tapasztalás bányájából aknazott ily lelki kincsek mellett ki esodálkozik, ha modora, érintkezése, hivatalos eljárása mintha szüntelen ezt hirdetnék: szeresd, megbecsüld a néptanítót!

Szeretetének pártfogó gondosságát kiterjesztette érdemesre, érdemetlenre egyaránt. Amazt felemeit, megbecsülte, emezt mentette, oltalmazta. Ahol az emberi gyarlóság erős fokozódásából kisarjadzott az erkölcsi megfélemezés, a kötelesség lanyhasága, vagy éppen a teljesen megcsontosodott nem törődés: az igazság parancsát csitította, enyhítette nála a megváltozásban, újraszületésben folyton bizó, megbecsültó szeretet. S ha a megsértett erkölcsi rend megtorlást követelő szózata erősebbé, követelőbbé tette az igazság büntető parancsát, egyik kezével nyújtotta az elégtételt szerző igazságos ítéletet, a másikkal karolta, oltalmazta a lejtőre jutottat s ha látta, hogy az erkölcsi reakció tisztító tűzében: a fájdalomban, a megbánásban megtisztult karakter átjutott az erkölcsi újraszületés processusán, önmaga kereste, fáradott, hogy új viszonyok közt, új helyen új teret adjon az ily megtértek további működésre.

Fej nélkül maradt tanítócsalád, apa nélkül maradt tanítóárva de sokszor éreztetek megsegítő, gondviselő szeretetét. Ahová besújtott az anyagi csapás és erejével növelte a gondot, bénította a munkakedvet, gyengítette a bizalmat s fojtogatta a reménykedést, hányszor jelent meg ott az ő szószólásával, pártfogásával kieszközölt segély, hogy enyhítse a gondot, megvigasztalja a csüggedést.

Ha volt szegény tanítóapa, ki a szülői szeretettől s az intellektuális foglalkozásu egyének vagyától sarkalva gyermekének taníttatására merészelt gondolni akkor, amikor saját csekély alamizsna fizetése csak éppen hogy a koldusbotot vette ki kezeiből s mégis elég lelki ereje volt e csekélyet még csekélyebbre redukálni, hogy a kenyéréből letört darabkával áldozhasson a szülői szeretet oltárán, de sokszor segítette az ő saját áldozatkészsége s másoknál közbenjáró pártfogása megtestesíteni az ily tanítóapáknak reménykedő vágyát.

S midőn az egyházmegye tanítócsaládja tapasztalja, látja, hogy munkássága méltányolva, szorgalma elismerve, személye megbecsülve, gondjaiban segítve, bajaiban gyámolítva van, szívében magasra lángol a hála tüze, felfakad a meghódoló szeretet forrása, lelkében erősen nő, fejlődik a nemeset akaró elhatározásnak, tiszta karakternek virágos faja, dúsan megrakva a

hivatásszeretnek, szorgalomnak, kitartásnak, erkölcsnek, becsületnek, lelkesedésnek nemes virágaival.

*

A veszprémi egyházmegye tanügytörténetében fényes lapokat töltenek be azok az alkotások, ujtások, melyek főtanfelügyelőnk 20 éves működésének második felében történtek s melyeknek hatása úgy a tanítás intenzívításában, az oktatás fejlődésében, mint a tanítói közszellemben, közérzetben erősen nyilvánul. Ez alkotások rövid elsorolása előtt kötelességnek tartom felemlíteni s ezzel a jubilálnak érdeme nem csorbul, hogy mindezen ujtások mostani megyés püspökünk, a mi jóságos Atyánk, báró Hornig Karoly főpáztorkodása óta létesültek. Ő volt a nap, melyből a jónak áldó fénye kilövelt, főtanfelügyelőnk a felbontó prizma, mely a sugárzó jóságot eszmei részekre felosztotta s az eszmeiket céljuknak, irányuknak megfelelő tartalommal ellátva, a tanítói kar közreműködésével testesítette. Főpástorunk páratlan jósága, a kath. tanügy iránt való lelkes szeretete volt az impulzus, hogy ez eszmék szőnyegre kerültek s főtanfelügyelőnk bölcs tervezése, vezetése okozta, hogy megvalósultak.

Ezen alkotások elseje a »Veszpréme gyházmegyei r. kath. tanító-egyesület« megalakítása. 1889. év előtt 14 esperes-kerületi (részint egyes, részint egyesített) tanítókör tanácskozott, gyűlésezett a nélkül, hogy e tagozatok között lett volna valami egységesítő, összekötő kapocs azon egy körülményen kívül, hogy ugyanegy püspöki megyéhez tartoznak. Ha tanítói érdekeket, vagy oktatásügyi viszonyunkat érintő kérdés került felszínre, ezen körök a tőlük telhető okossággal, úgyszeretettel vitatták, tárgyalták, de igen sokszor kevés becsü eredménynyel, mert annyiféle volt a vélemény, a hány körben a vita folyt. S ha egyik-másik kör saját véleményét kérelem alakjában egyházi vagy világi felsőbb hatósághoz juttatta, csekély volt a kérelem súlya, mert csak egyes kör volt a kérelmező. Tanügyi fejlődésünk s a reformáló tanügyi elvek bőségének mai szakában nemcsak az iskolaügy, de az annyira fontos tanítói együttérzés szempontjából is ez állapot tarthatatlan volt s főtanfelügyelőnk, püspöki Atyánk kegyes hozzájárulásával megteremtette az egyházmegyei tanító-egyesületet képviseleti alapon. A közgyűlést minden 3 évben hívja egybe megyés püspökünk. Ily alkalmkor az általános és speciális vonatkozásu tanügyi kérdések tárgyalásán kívül a tanítókörök elnökeiből s a választott képviselőkből álló nagygyűlés megválasztja az egyházmegyei tanítók ügyeit 3 éven át vezető központi bizottságot, mely évenkénti két gyűlésen az egyes körökből beterjesztett jegyzőkönyvekben megjelölt munkásság és indítványok felett hoz bírálatot, ítéletet. A határozatok szentesítési joga természetesen az egyházmegyei főhatóságé.

Az egyházmegyei tanító-egyesület legelső közgyűlésén egy másik lényeges és fontos esemény is történt, mely a tanítók anyagi érdekét illeti.

Ekkor alakult meg ugyanis »Gondviselés« címmel az egyházmegyei róm. kath. tanítók segélyintézete kötelezőleg. Mar régebben volt az egyházmegyében egy segélyalap, melyből azok, kik tetszésük szerint tagjai voltak, segélyben részesültek, illetve hatrahagyottjaik segélydíjat nyertek. Most megyés püspök urunk, főtanfelügyelőnk közreműködésével, alapszabály-tervezetet készítettett, melyben a segélyintézetbe való belépés minden megyebeli róm. kath. tanítóra kötelezővé tétetett s azóta minden nyugdíjazott tanító, vagy az elhaltaknak özvegyei, illetve árvái e segélyintézetből évi 1 frt tagdíj mellett évi 25 frt segélyben részesülnek.

Nemsokára az egyházmegyei tanító-egyesület megalkotása után, 1890-ben főtanfelügyelőnk kezdeményezésével megyés püspökünk fontos és hasznos újítást hozott be a tanügyi adminisztrációba.

1890 előtt a ker. esperesek nemcsak az úgynevezett templomi (vagyon, számadás stb.) vizsgálatot teljesítették, hanem az iskolai felügyeletet is gyakorolták kerületeikben. E kettős foglalkozásnak azonban nem lehetett kellőképp megfelelni, hisz maga az iskolai felügyelet buzgó teljesítése is sok figyelmet, időt igényel. Főpásztorunk e kettős hivatalt megosztotta s az iskolák felülvizsgálására ker. tanfelügyelőket nevezett ki. E tanfelügyelők vezetik a tanítóválasztásokat, elnökölnek a ker. tanítógyűléseken a választott tanító-elnökökkel egyetemben s évenként az iskolákat meglátogatják. Ez intézkedés haszna már is nyilvánvaló. Egyfele kötelességnek élve, buzgóbban látogatják az iskolákat, megismerik a tanítás módját, az iskola beületét, a tanítás terhét, becsét, értékét s e tapasztalatuknak, becsülésüknek alapján, talpraesett kifejezését adhatják ott, a hol szükséges s a mikor alkalom nyílik.

Dr. Palotay Ferencz főtanfelügyelőségét azonban mindezeknél emlékezetesebbé tette volna egy másik alkotás, mely megyés püspök atvank nagy jószágát, főtanfelügyelőnknek pedig a tanítói közérdekek iránti vonzódását jellemzi. Ez alkotás — mely a vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter úr akaratán, számos, hajótörést szenvedett — a tanítók szolgálati szabályzata. A ki figyelemmel kísérte az utóbbi évtized tanügyi kérdéseit, egygyel sem találkozott többször, mint a tanítók szolgálati pragmatikájával s egy kérdést sem tudtak a tanítók annyi vágygal, lelkesedéssel propagálni, mint épen ezt. Az 1890-iki egyetemes tanító-gyűlésen is lelkes vita indult meg e tárgyban s bár az ott hozott határozat a mai jogrend keretében egyetemesen applicálható nem volt, e vita lelkes, erős, mondhatni

jogosan követelő volta szétáradt a köztudatba s a mi egyházhatóságunk s főtanfelügyelőnk volt a legelső a magyarországi iskolafentartó hatóságok között, kik a tanítók ily irányú mozgalmát jogosnak s a tanítói jogoknak megadását méltányosnak ismerték el.

Nem részletezhetem e helyen a hérom részről (tanítói szolgálat, tanítóválasztás, fegyelmi eljárás) álló szabályzatot, de nem tarthatom vissza azon óhajtasom nyilvánítását, bárha a kath. tanítók egyetemére alkotandó szabályzat hasonló lenne ahhoz, melyet a mi főhatóságunk saját tanítóival alkotott, melyet azonban a miniszter — bár megdicsérte es hasonló szabályzatok megalkotásához alapul használhatónak ismerte el — tekintettel arra, hogy a herezegprimás ó Eminenciája az összes kath. tanítók számára tervez hasonló szabályzatot, nem erősített meg.

Dr. Palotay Ferencz főtanfelügyelői működésének utóbbi szakára esik még egy szép czélú tanítói mozgalom, melynek megtestesülésére azonban sem a czél magasztos volta, sem az ó meleg érdeklődése nem elég. E mozgalom tárgya a Veszprémben felállítandó »Tanítók Háza.« Amily fiatal nálunk az eszme, oly csekély az erőnk is. Csodás erő, szívek melege kell hozzá, hogy ily eszme testté valjon, de hisszük, hogy első sorban azok, kikre áldást hoz, a tanítók fáradoznak és áldoznak legbuzgóbban, hogy mi is minél előbb átéljük egy olyan magasztos ünnep felemelő gyönyörét, aminőt a kalocsa megyei róm. kath. tanítótársaink nemrég éltek át.

Ezek a mi jubiláltunk működésének csak rövid vonásokban vázolt momentumai. Ezek a főbbek, mert érintik a közérdeket s a tanítók egyetemét, de mily számtalanok az ó működésének ama mozzanatai, melyek szűkebb körre, egyesekre vetettek fényt, áldást.

De ezen alkotásain s jó szívének számtalanszor nyilvánult meleg szeretetén kívül tanítóinak háláját, ragaszkodását kiérdemelte érintkezés közben nyújtott kedves modorával. Meghallgat, szeretettel oktat, nyájasan rábeszél, szerényen érvel, de soha véleményét nem erőlteti, megalázkodó hódolást nem követel. Tanítói gyűléseken ó igazán vezet, kormányoz, de a tartalmat mindig a tanítók nevezte indítványa adja meg. Ó barátja a szólásszabadságnak, jól tudván, hogy a lenyűgözött gondolat vergődése szüli az alattomos, a conspirator, jól tudván, hogy a panaszkodó ajkról elhangzó, vagy a lázadó agyból kitörő gondolatot is meg lehet vigasztalni, szelidíteni a maga módjával.

Magyar kath. tanítók! Dr. Palotay Ferencz neve nem lehet ismeretlen előttetek, hisz alelnökünk volt a múlt évi országos gyűlésünkön. Ha elolvastátok e jellemzését személyének, működésének, csatlakozzatok azon óhajtasomhoz, vajha sok ily bajnoka, vezére volna a kath. tanügynek.

Hajtsuk meg előtte lélekben a magyar kath. tanítók zászlóját, mint diadalt aratott hőse előtt a mi oktatasügyünknek. Mi pedig, tanítói, érezzük, tudjuk, hogy az ő szerenysége miatt nem rohattuk le eléggé azt a nagy hálát, melylyel tartozunk, nem nyilváníthatjuk ki eléggé azt a nagy szeretet, melylyel előtte örömet hódolunk. De az üdvözől dal akkordjaiban összefolyt mindnyajunk feltörő érzelme s abba a nevalírásainkat tartalmazó szerény albumba — bár holt betűkkel — belezarhattuk igazi, szinte ragaszkodásunkat.

De míg élünk, míg boldogok lehetünk az ő bölcs, faradhatlan, buzgó vezérlete alatt katonaködm, soha sem szününk meg őt áldani s a jó Istent kérni, hogy ő is adja meg.

Tanítói közgyűlések.

A nőgrád-romhányi róm. kath. tanítói kör július 1-en Retsagon tartotta évi rendes gyűlését. Szent mise után az iskolában gyűltek össze a lelkesek és tanítók számszerint 38-an voltak jelen. Az elnöki megnyitó beszédet Kammerer Ferencz (esp., ker. tanfelügyelő, egyházi elnök) tartotta. A beszéd tárgyát szentes-egés Atyánk XIII. Leó pápa eme szavai képezték: »Az iskola azon esatater, melyen el kell dölni, ha vajjon egy nemzet meg fogja-e őrizni vagy el fogja-e veszteni ker. lelkes-e a gyűlés élénk figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta mindvégig a beszédet. Majd felolvastattott a központi bizottság által kitűzött köteles évi dolgozat: »Eszelhető-e a szülői ház hanyag nevelése a gyermekekben, s ha igen mi módon orvosolható.« Pályadíja 20 ft. Határidő ez évi október 1. Sikerkült dolgozatot olvasott fel az írva-olvasásról Klesitz Mátvás tanító. Szép beszéltességgel tanított a polg. jogokból Hromada Fál a beszéd értelemgyakorlatokból Valez Ferencz, a számtanból Klesitz Mátvás tanító. Tiszviselőkül egyhangulag megválasztattak: világi elnöknek Trautvein Gyula, jegyzőnek Florián Márton, pénztárnoknak Glatz Nándor tanítók. Indítványok: 1. Jövő gyűlés alkalmával a kerétszet vagy szőlőszetből is tartassék gyakorlati tanítás, tekintve a gazdasági ismétlő iskola életbeléptetését. Mint elismeri szakember Kubinyi Endre pleb. egész készséggel megígérte, hogy jövőben e tárgyról előadást fog tartani. Több kisebb folyó ügy elintézése után a gyűlés heráratott s a tagok lelkes hangulatban ültek a tenneti asztalokhoz.

A »Kassa-vidéki róm. kath. néptanító-egyesület« szépsil esperesi köre I. évi június 5-en Metzenzelen a róm. kath. népiskolában tartotta meg ez évi rendes közgyűlését. Sajnosan kellett tapasztalnunk, hogy a tagok vajmi kevesen jelentek meg a gyűlésen, minek oka abban kereshető, hogy az iskolatartató hitközségek — rendszabályok hiányában — sajnos — nem hajlandók a tanítókat a megillető fuvar- és napidíjokban részesíteni. A gyűlés fontosabb mozzanata volt: 1. Bercsinszky Alajos metzenzéli esperes-plebános, egyházi elnök megnyitó meleg beszéde. 2. Szélig Jenő tornyosnémeti tanítót választván jegyzőjéül. 3. Kusztovszky János metzenzéli tanító indítványára elhatározottott, hogy ezentul a tagok, a kath. néptanítók hivatalos közlönyében a „Népnevelő“ utján is meghívassanak a gyűlésekre, mert ő a tagok csekély számban való megjelenésének okát abban látja, hogy a meghívó »Körlevelet« nem minden tag kapja meg. 4. A jelen évre kitűzött a) »Mit tehet a néptanító, hogy a nem magyar-ajku növendékekkel a magyar nyelvet megkedveltesse és hogy azok a szerzett ismereteket az életben mindjobban kibővítsék, és b) »A hangjegy szerinti, vagy hallás utáni ének tanítandó-e a népiskolában?« című pályamunkálatok olvastattak fel. Az elsőt alapos szakismerettel kidolgozta Kusztovszky János metzenzéli

tanító, munkája elismerő dicsérettel tüntettetvén ki, a másodikat a szerző Szélig Jenő tornyosnémeti tanító. Felolvasó értekezését gyűlés dicsérettel jutalmazta és a nagygyűléshez jutalmazás végett beküldeni határozta. 5. Elnök felszólítására az »Orsz. kath. tanítói segély-alap« új tagjául jelentkeztek: Mühlner József metzenzéli, Pirhala Béla esési, Bujnovszky Antal palányi és Beimli József járóki tanítók. 6. Ugyanezen alap jávára tagdíjak fizettettek be. Gyűlés után barátságos ebédre gyűltek össze a jelenvoltak.

A »Rozsnyó egyházmegyei róm. kath. tanító-egylet Füleke-Matra vidéki köre« nek gyűlése Füleken 1897. év május hó 13-an. A beküldött jegyzőkönyvből a következőket adjuk: 1. Reggeli 8 órakor a szép számmal megjelent körtagok a szt. ferenczrendi zárda templomban szt. misét hallgattak, mely után az iskola egyik tantermében F. Benho János füleki kántortanító sikerült gyakorlati tanítást tartott „Az összeadás fogalmáról“. Majd Fábián Kamil esperes, füleki püspöki plébános, egyházi elnök az egybegyűlteket üdvözli. Rámutat — hosszabb beszédében — a mai kor minden téren való haladásra, egy-szersmind az erkölcs hanyatlására, miből következteti, hogy »Valamint az észnek joga van az igazsághoz, ép oly joga van a szívnek a boldogsághoz.« A szív boldogságát pedig egyedül a vallásos élet képezi és a vallás-erkölcsös nevelést köti az egybegyűltek szívére. Nagy József körelnök a kartársi összetartás, tömörülés s szolid együttműködést hangoztatván, melyre a mostani viszonyok között oly nagy szüksége van az egybegyűlteket szintén szívéliesen üdvözli s a gyűlést megnyitottnak jelenti ki. 2. A mult évben Budapesten tartott nagygyűlés jegyzőkönyve felolvasatván tudomásul véteük. 3. Ertekezés „Az emlékező tehetség fejlesztéséről“ felolvasa Holesék Antal salgó-tarjani tanító. Mely szép és tanulságos felolvasásért a körgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mondott. 6. „Tapasztalatok a méhészetből“ felolvasa Béres János vizslási h. tanító. A hosszas tapasztalatokból merített, tanulságos felolvasás élénk köztetszésben részesült, érte felolvasónak szintén jegyzőkönyvi köszönet határozottott s egyben felkéri a körgyűlés felolvasó urat, hogy jelen felolvasását valamelyik tanítói szaklapba közölhetés végett beküldeni sziveskedjék. 5. A következő nagygyűlésre a kör képviselőkül T. Gazdy László s-tarjani kántortanító és Antolik Géza bénai tanítókat választja, megbízó levélül jegyzőkönyvi kivonattal küldi ki. 6. Az indítványok során Gazdy László tag ajánlja a kör könyvtára részére „A méh és világa“ cz. Sötér K. által írt művet beszerezni. A körgyűlést ez indítványt elfogadja és annak megrendelésére — a kör pénztára terhére — az elnök urat kéri föl és bizza meg.

VEGYESEK.

Ötven évig a zárdában. A szatmári irgalmas nőverek anyazárdájában Szatmáron ritka ünnep folyt le az elmult héten. Ugyanis Orosz Teodora irgalmas nővér 50 éve, hogyan ugyanott tett fogadalmat s ötven hosszú évet át, most újra ifju lélekkel, változatlan szívvvel esküdött ismét hűséget szerzeté szabályainak. A jubilans agg apácza legelső magyar szolgálja volt szerzetének: 21 éves korától szolgálja a nevelés ügyének, a szegények, árvák és szenvedők ápolásának szentelve egész életét. Nagy érdeme, hogy szerzetét egészen megmagyarosította. Az öreg apácza, fején aranyos virágkoszorúval s benső meghatottsággal rebegette el újból fogadalmi imáját. Utána 58 ifju apácza lépett elő s tett Hámon József kanonok előtt fogadalmat, mely után az alkalmi beszédet Bóta jezsuita atya mondotta, lelkesítve az apáczákat szent hivatásuk teljesítésére.

Felolvasás a selyemtenyésztésről. Julius 15-en a váczegyházmegyei gödöllői esperesi kerület kath. tanítóinak Szvoboda Ignác gödöllői tanító, ki a méhészet terén rendkívüli érdemeket szerzett, érdekes fölolvastást tartott a selyemhernyótenyésztés új módjáról. Fölolvasásában azt czélozta, hogy ne eperfa-levéllal etessék a tenyésztők a selyemhernyókat, hanem az ugynevezett »Scorzonera Hispanica« magyarul pozdra leveleivel: közönségesen »Schwarzenwurzeln«-nek hívják. Ugy terem ez, mint a répa, levelei kora tavasztól késő őszig nőnek s így a tenyésztések egész sora üzhető vele. Előnye, hogy akármilyen földben megterem, sőt jó földben nem is szabad tenyészteni, mert levelei tulságosan nedvesek lesznek s így a hernyók elpusztulnak tőle. Egymástól 10 centiméternyi távolságban s 10 centiméternyi sorokban kell ültetni. Gyökerét spargá helyett használják, sőt azt mondják, hogy jobb mint a spargá. A jelenvoltak élénk figyelemmel és érdeklődéssel hallgatták az érdekes fölolvastást.

Mesterinasok rajzleczkéje. A katolikus mesterinasokat védő egyesület föliratot intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, kérve, hogy a mesterinas iskolákban a vasárnap délelőtti rajztanítást, a mely eddig 8-tól 12-ig tartott, szállíttassa le három órányi időre. Főleg azért szükséges ez — ugymond a kérvény — hogy az inas gyermekek *az istentiszteletre elmehessenek.* Kéri egyszersmind az egyesület, hogy *inasiskolákban a vallástanítás kötelező legyen,* s annak az óráját úgy szabják meg, hogy összeköthessék a délelőtti istentisztelettel. A vallás- és közoktatásügyi miniszter azzal küldötte le a kérvényt a főváros törvényhatóságához, hogy ez ügyben *sürgősen intézkedjék.* Mi hisszük, hogy a főváros teljesíteni fogja az egyesület nagyfontosságú kérelmét.

A t. kartárs urak figyelmét felhívom a »Népnevelő« 32. számában közzétett hirdetményemre. Lithey Menyhért torna-ujfalusi kántortanító.

RÖVID HIREK. *A pápa és az egyházi zene* XIII. Leó pápa Ó szentsége az egyházi zene terén nagyszabású és rendkívüli reformok életbeléptetését tervezi. A vatikáni körökben elterjedt hírek szerint az új szabályzat felette szigorú lesz. — *Kitiltott román könyv.* A belügyminiszter a Bukarestben megjelent Prescurtare din Istoiră Romanilor című könyvet, a magyar állam ellen irányuló tartalma miatt az országból kitiltotta. Ennek alapján a kereskedelmi miniszter a könyv postai szállítását is tiltotta. — *A leánygymnázium.* Az országos nőképző-egyesület gymnáziumában az új iskolaévben megnyílik az első, második, ötödik és hatodik osztály. Wlassics Gyula kultuszminiszter a nyilvánosságot a jövő iskolaévre az első és ötödik osztálynak újból megadta s kiterjesztette azt a másik két osztályra is. — *Az esztergomi érseki nőnevelőintézetben* a lefolyt tanévben 411 növendék nyert oktatást. Belnövendék volt 62, bejáró 349. A kiváló nőnevelőintézet élén Remigia főnöknő irgalmas-nővér áll. Az intézetet az ország minden részéből látogatják, mert kiváló hírek örvend; a növendékekre nagy gondot és felügyeletet fordítanak, úgy

hogy a modern nevelés mellett a házi nevelésre irányítja az előjáróság legfőbb figyelmét, hogy a növendékekből jó katolikus magyar nők váljanak.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. I. Bussa. Szívesen látlak, de úgy intézd utazásodat, hogy lehetőleg 10. utánra essék, ekkor már itthon leszek. — **R. I. Arva-Usztye.** Ha önkényt, törvényesen megállapított ok nélkül távozik a tanítói pályáról, végkielégítésre sem tarthat igényt. — **G. M. Türkösbén.** Nyugdíjügyének rendezése iránt adjon be sürgősen indokolt kérvényt a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. Igaza van, jobb azzal idejekorán végezni. A kir. tanfelügyelő szóbeli elintézésével és biztatásával nem nyer az ügy sohasem elintézését. Ajánljuk, hogy csatolja kérvényéhez az iskolaszéki elnök által hitelesített másolatát azon okmányoknak mely, igazolja, hogy a nyugdíjigényével tényleg az orsz. alaphoz utasított. — **S. M. Rakaczán.** Lapunk mult számában e rovat alatt megtalálja kérdésére a feleletet, illetőleg azt, hogy miniszteri rendelet, döntvény van, hogy az illetők igenis kötelesek az iskolai adót a 830. h. nemesi vett birtok után fizetni, és nagyon természetes, hogy ön részére a párbért is, mert arról az ön kárára más le nem mondhat. — **J. F. Kis-Köszeg.** Nem jelezhetek határozott időt, mert kiszedett cikkek várnak közlésre. — **Sz. B. Vértessomlón.** Határozott időt a legjobb akarattal mellettem sem ígérhetünk meg. Az ne akadályozza önt eljárásaiban. — **Cs. I. Gy. Zamárdin.** A helyreigazítás megtörtént. Megismételtük az értesítést. — **B. J. Mácsán.** Köszönjük. Igen érdekes tárgyról szól. Kiszedve vár a közlésre. — **K. M. Zsolna.** Igen, hirdetett, megtalálja lapunk f. év 20-ik számában. Nyerhet, az iskola középiskola. — **H. M. I. S., L. G.** Levélben feleltünk. — **Sz. I. Znióvaralja.** Levélben feleltünk; az eredményről értesíteni fogom. Üdvözet. — **F. G. Nyír-Csanári.** Forduljon a szerzőhöz, ott kapható mind a két könyv. (Lakik Szegényháztéri plébánia). — **L. G. Farád.** Megsürgeltük kérvényük elintézését. — **B. V. Esztergom.** Az említett jegyzőkönyvet aláírás végett elküldtem az illető helyre. Üdvözet. — **L. J. Rudóbánya.** Miért a hosszas hallgatás!? — **L. V. Egbell.** A 26 frt befizetés 1300 frt törzsfizetésnek felelne meg. Most már az a kérdés, hogy az 1893. összeírásnál mennyire értékelték a nyugdíjba beszámítható fizetését. Mi úgy hisszük, hogy a 100 frt után fizetett 15 frtot nem irták le s így ön még most is fizeti a többlet utáni díjat (Több levélre a jövő számban feleltünk.)

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

Pályázatok.

Esztergomi érseki megye.

Jókeőre (Nyitram.) a róm. kath. tót-magyar iskolához okl. tanító kerestetik. Fizetése 300 frt. lakás, fűtés. Ismétlő iskolában is köteles tanítani. **Novák Résző** plébános. 1—2

A nagy-surányi tanítói állásokra a »Népnevelő« 20. és 20. számában hirdetett pályázatok augusztus 20. meghosszabbítottak. A finansztálya tanítónők is pályázhatnak. **Uxer** főtanító.

Zavari (Pozsonym.) kath. népiskolához tanító kerestetik. Butorozott szoba fűtéssel, 300 frt és ötödik éves kópték. Folyamodványok iskolaszéki elnökhöz főt. **Weisz Ferencz** aug. 29-ig küldendő. Az állás október 1-én elfoglalandó. **Hornyák Lajos** kántortanító.

A nyitra-ludányi róm. kath. másodtanítói tót-magyar állomásra aug. 20-ig pályázat hirdetettik. Fizetése: 300 frt, 2 öl fa és butorozott szoba. Köteles az I. osztályt s ismétlő iskolát is vezetni. Pályázhatnak tanítónők esetleg képesített óvónők is. **Plébánia-hivatal.** 2—2

Kürthi (Komárom-m.) államilag segélyezett róm. kath. iskolánál ujonnan szervezett osztálytanítói állásra augusztus 20-ig pályázat nyitattik. Évi fizetése: község

pénztárából 100 frt. Államsegélyből 300 frt. összesen 400 frt. Lakásul: egy butorozott szoba téli fűtéssel. Kötelessége: kifejelt osztályban és ismétlősöket tanítani, isteni tisztelőknél gyermekekre felügyelni, szükség esetén kántorságban segídeni. Állás október 1-én betöltendő. Hiteles másolati oklevél és bizonyítványokkal felszerelt kérvény iskolaszékre czimezve fűdő és Ferencz elnök urhoz küldendő. Putanich főtanító.

Egbelli róm. kath. hitközség pályázatot hirdet okt. 1-vel elfoglalandó: I. ideiglenes tanítói állásra. Javadalma: 300 frt. kertilletmény 8 frt. két öl hasábfá, melyből a tanterem is fűtendő. II. Segéd-tanítói állásra. Fizetése: 200 frt. 8 frt. Kerti illetmény, élelmezés a kántornál és temetések után járó némi jövedelem. Megkívánatik az orgonálásban való jártasság Lakása 1 szoba. A tannyelv tót magyar. Pályázhatnak augusztus 20-ig tanítóképzőt végzettek is. Egbell, 1897. júl. 28. Iskolai elnökség.

A vajkai róm. kath. iskolaszék segéd-tanítói állomásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1 butorozott szoba, 2 öl fa élelmezés és 150 frt. Kántori teendőkből segédkezni köteles. Kérvények az iskolaszékre czimezve augusztus 14-ig beküldendők. Vajka, 1897. július 26. (Pozsony-m.)

Pilis-Maróthi község, Esztergom-megye, róm. kath. népiskolájánál megüresedett tanítói esetleg tanítónői állásra f. évi augusztus 15-ig pályázat hirdetik. Folyamodhatnak képezdét végzett tanítójelöltek, okleveles tanítónők, óvónők. Fizetés: 300 frt havi utólagos részletekben, egy szobából álló lakás bebutorozva s fűtés. Kötelessége: I.-II. osztályt s az ismétlősöket tanítani, az ifjúságot templomba vezetni s fölötté felügyelni. Ha férfi tanító választatik kötelessége azonkívül a kántornak teendőiben segédkezni. Kérvények Beleházi Bartal Szilárd plébános, iskolaszéki elnökhöz P.-Maróthra küldendők.

Az egyházzeljei róm. kath. iskolához segéd-tanító kerestetik. Fizetése 300 frt havi részletekben; butorozott szoba fűtéssel, ágynemű nélkül. Kötelessége I. osztályt tanítani, ismétlős oktatás és kántori teendőkből segédkezni. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. Bartal István főtanító.

Vörösvári (Nyitra megye) róm. kath. népiskola másodtanítói állomásra f. évi augusztus 25-ig pályázat hirdetik. Javadalma polgári évre 300 frt. butorozott szoba s egy öl fa. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszékre czimezve Dr. Schöber Ede esperes-plébános urhoz intézendők. Uvároska u. p. Lipótvár. Iskolaszék.

Ebedi község (Esztergom-megye) róm. kath. vegyes, osztályos népiskolájához augusztus 15-ig tanító kerestetik. Fizetése 400 frt, mely összegért a mindennapi iskolán kívül az ismétlős iskolát részben és a nyári hónapokban a menedékház vezetését és gondozását is tartoznia ellátul; továbbá egy butorozott szoba fűtés és egész évi tisztogatással ágynemű nélkül. Pályázhatnak okleveles tanítók, tanítónők és óvónők. Folyamodványok az iskolaszék elnökségéhez czimezve küldendők. A megválasztott szeptember 1-én köteles állását elfoglalni.

A garam-szent-benedeki plébánia területén három önálló osztálytanítói állomás betöltendő.

I. Garam-Szent-Benedekben. Javadalmazása: készpénzben 310 frt, két öl hasábfá, 76 frt államsegély, 1 szobás lakás. Köteles egy osztályt vezetni s a kántornak a plébános felszólítására segédkezni. Határidő augusztus 31.

II. Kovácsiban. Javadalmazása: készpénzben és terményekben 184 frt, 216 frt államsegély, 1 szoba, konyha, kamarából álló lakás. Határidő szeptember 15. A kellően felszerelt folyamodványok Dr. Haiczl Kálmán garam-szt.-benedeki plébánoshoz intézendők. Kelt Bars-Némethiben 1897. július 25-én. Báthy Gyula, h. aesp. tanf. és plébános.

A bahonyi róm. kath. kántortanítói állomásra augusztus 15-ig pályázat hirdetik. Jövedelme: 3 hold

aját költségén művelendő föld, 30 pozsonyi mértő rozs, 5 akó must. Báhony és Gocznód községek és templomaik pénztárából, mise-alapítványok, stbla. összesen körülbelül 400 frt készpénz. Lakása 2 szoba, konyha, kamra, istálló. A folyamodványok fűtést, Marschall Lajos ker. esperes urhoz Pozsony-Szent-Györgyre küldendők.

A pozsony-dioszegi róm. kath. népiskolához két tanító kerestetik. Fizetésük egyiknek 350 frt; a másiknak 300 frt. havi részletekben. Lakásul mindégyiknek külön szoba butorozattal és fűtéssel. Kötelességük az ismétlősöket is tanítani és a 350 frtos állásu a kántori teendőkből is segédkezni. A 300 frtos állásu tanítónök is pályázhatnak. Folyamodványok augusztus hó 21-ig az iskolaszéki elnökhöz küldendők. Kisfaludy Vinceze iskolaszéki elnök.

Tath község (Esztergom) kath. népiskolájánál megüresedett osztálytanítói állásra folyó évi augusztus 15-ig pályázat hirdetik. Fizetés: polgári évre 300 frt, fűtési átalány 20 frt, egy szobából álló lakás legszükségesebb butorozattal. Mellékjövdelemre kilátás. Zenében jártasok előnyvel bírnak. Kötelessége: I.-II. osztályt és részben az ismétlős oktatást vezetni; vasár- és ünnepnapokon a tanuló ifjúságot a templomba vezetni és fölötté felügyelni. Kérvények Pelczér Lipót, h. al-espereshez Esztergom-Dorogra küldendők.

Semptere (Nyitra m.) tanító kerestetik a róm. kath. magyar-tót tannyelvű iskolához. Fizetése 310 frt s a másik tanítóval közös lakás fűtéssel. Kérvények f. évi szeptember 10-ig plébániai hivatalhoz küldendők.

Udvard (Komárom-m.) község róm. kath. iskolánál megüresedett tanítói állomásra pályázat hirdetik. Fizetése évi 300 frt, egy szobából álló lakás, takarítás és fűtésre 4 ürköbméter kemény tűzifa. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni és az ismétlős iskolákat is tanítani. A kellőleg felszerelt folyamodványok az udvardi róm. kath. iskolaszékre czimezve Brühl Antal udvardi esperes-plébánoshoz küldendők be augusztus 20-ig Udvardra.

A komárom-megyei szent-miklósi pusztai tanítói állomásra ezennel pályázatot hirdetek. Evi fizetése készpénzben 110 frt 42 kr., buzában 8 mm., rozsban 4-50 mm., árpában 3-50 mm., sóban 14 kilogramm, kemény dorongfa 4 öl, tehéntartás 2 darab, sertéslegetetés egy öreg és 6 növendék darabra, szántóföld 2 hold, ezenfelül konyhakert, 2 szoba, konyha és kamarából álló lakás. Az iskolafűtéshez szükséges rőzsét az uradalom adja. Kötelessége egy osztályos iskolát vezetni és az ismétlős iskolásokat is tanítani. Az esztergomi méltóságos főképtalanra címzett kellőleg felszerelt folyamodványok. Folyamodhatnak pedig tanítónök és képzett óvónök is f. évi augusztus 31-ig. Brühl Antal ker. tanfelügyelőhöz nyújtandók be Udvardon Komárom-megye.

A batorkeszi plébániához tartozó, évi 400 frttal és tisztességes lakással díjazott, szeptember 1-én elfoglalandó madari róm. kath. tanítói állásra augusztus 25-ig pályázat hirdetik. Pályázhatnak okleveles tanítók. Előnyben részesülnek, kik a kántorságban jártasak. Kérvények alulírotthoz, Batorkesz, 1897. augusztus 3-án. Meiszermann Ignác esperes-plébános.

Egri érseki megye.

Palotás (Nógrádm.) r. k. népiskola II-od tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 1 szoba fűtéssel, szükséges butorral, 330 frt előleges havi részletekben. Nyelv magyar. Felszerelt kérvények aug. 22-ig Palotásra, u. p. Apez, a plébánia hivatalhoz kéretnek.

A pásztói (Hevesm.) róm. kath. népiskolához az I. és II. osztálybeli önálló tanítói állomásra férfi-tanító kerestetik. Fizetése: 400 frt készpénz és 40 frt évi lakbér az iskolaszéki pénztárból. A pályázók oklevelükkel s működési bizonyítványaikkal felszerelt kérvényüket alulírottához küldjék szept. 10-ig. Az állomást október 1-én kell elfoglalni. Hován József, iskolaszéki elnök.

Sajó-Várkonyra kerestetik egy róm. kath. okleveles vagy képezdét végzett orgonálni tudó segéd-tanító. Fizetése: iskolai évre 150 frt, ágynemű, mosás és vilá-

ótáson kívül ellátás. **Kötelessége:** az I., II-ik vegyes osztályt és ismétlő leányokat tanítani. A kérvények aug. 20-ig Várkonyba Soós István kántortanítóhoz küldendők. U. p. Ózd (Borsodm.).

A **diósgyőri** (Borsodm.) róm. kath. segéd-tanítónői állomásra pályázat hirdették. **Fizetése:** egy polgári évre 200 frt, teljes ellátás, mosás és világiúson kívül. **Kötelessége:** a leányiskolát vezetni és kézi munkát oktatni. Magántanítás czimén szép mellékkeresetre számíthat. Okleveles tanítónők kellően felszerelt kérvényeiket aug. hó 31-ig Kiss László diósgyőri plébánoshoz küldjék.

Kalocsai érseki megye

Töröky József lemondása által a **bodrogi-monostorszegi** kántori állomás megüresedvén, annak betöltése végett jövő augusztus hó 16-ik napjára pályázat hirdette. Az állomás javadalmi: *a*) szabad lakás házi kerttel; *b*) 300 frt készpénz a községi pénztárból; *c*) konyhakert, szérűkert adóteherrel; *d*) 5000 lélek után stólaajóvedelem czimén mintegy 160 frt. **Kötelességei:** a plébániai isteni tiszteletnél naponkint orgonálni, énekelni, az iskolás gyermekeket énekekre tanítani, a papnak segédkezni, a keresztelésnél, avatásoknál, házassági esketéseknél, betegek ellátásánál és a temetésekénél. A pályázóban megkívántatik a magyar nyelven kívül az illyr nyelv teljes ismerete; előnyös, ha a németben is jártas; továbbá, hogy rendes tanítói vagy legalább kántori oklevéllel bírjon. A pályázók a kitűzött hatánapon személyesen tartoznak megjelenni. A kellően felszerelt folyamodványok nagyságos és főúrszolgálatú Meszner István kerületi esperes, apát, bezdáni plébános urnak nyújtandók be. Bodrogh-Monostorszegh, 1897-ik évi június 22. Nagy Béla ny. plébános.

Matheovics község magyar tannyelvű kültelki róm. kath. népiskolájánál levő tanítói állásra pályázat nyitattik. Javadalmazás: 300 frt készpénz, szabad lakás, fűtés és 250[□]öl földnek haszonélvezete. Pályázhat férfi- és nőtanító. A folyamodványok ft. **Tormási Gábor** esp. plébánoshoz Katymárra (Bács-Bodroghm.) küldendők f. évi augusztus 20-ig. Az iskolaszék. 2—3

Betöltendő az **Ujvidék-Szt.-Rókus** kültéri róm. kath. magyar tannyelvű népiskolájánál az I. osztályra egy, 650 frt törzsfizetés, szabályszerű korpótlék, 120 forint szálláspénz és 6 frt irodai átalányból álló illetményekkel javadalmazott tanítói állomás. Pályázók felhívtnak, az újvidéki r. kath. iskolaszékhez czimzett, kellően felszerelt kérvényeiket fo. jövő évi augusztus hó 20-ig nagys. **Eigl József**, esperes úrhoz Futakra beküldeni. Egyenlő képesítés mellett a zenében jártas pályázó előnyben részesül. Az újvidéki róm. kath. iskolaszék. 3—3

Fajszon (Pestm.) magyar tannyelvű újonnan szervezett nőtanítói állásra f. évi augusztus hó 12-ig pályázat hirdették. Javadalmazása: 300 frt készpénz, 10 frt kerületmény, az ismétlő iskoláért 20 frt. szabad lakás, mely áll: 2 szoba, konyha, éléskamra, pincze és mellékhelyiségekből, közös udvarral. Tartozik a megválasztott nőtanító az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni és esetleg a kézimunkát is tanítani, állását f. évi október 1-én elfoglalni, mely időtől fizetése folyóvá tétetik. A kellőleg felszerelt folyamodványok a fajszi róm. kath. iskolaszékre czimezve nt. **Csápek Károly** kerületi esp. plébános urhoz Foktő (Pestm.) intézendők. Kelt Fajszon, 1897. július hó 10. Gregorits Mihály, iskolaszéki elnök.

Kassai egyházmegye.

A sztárai osztálytanítói állomásra, melylyel egy polgári évre 350 frt fizetés, butorozott szoba és 2 öl fa van összekötve, pályázat hirdették. Az állomás szept. 1-én elfoglalandó. Folyamodványok Bogdására Fanyamegye küldendők. 1—2

Besztercebányai egyházmegye.

A szénásfalusi (Bárm.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Javadalom: 315 frt 35 kr. és 800 lélek után megfelelő stóla, 48 méter tűzifa szállítva, ebből a tanterem is fűtendő, aprításért 5 frt. Lakás melléképületekkel. 1 hold 400[□]öl rét, 1200[□]öl kert és közös legeltetési jog. Tannyelv magyar-tót. Folyamodványok oklevéllel augusztus hó 20-ig küldendők Geletnekre Bogisich Agoston plébánoshoz.

A **geletneki** (Bárm.) róm. kath. iskolánál tanítónői állásra pályázat hirdették. **Fizetés:** 310 frt készpénz, esinos lakás első emeleten, 32 méter tűzifa udvarhoz szállítva, ebből a tanterem is fűtendő, aprításért 5 frt. **Kötelessége:** az I—IV. leányosztályokat vezetni. Tannyelv magyar-tót. Folyamodványok oklevéllel aug. hó 20-ig küldendők Geletnekre Bogisich Agoston plébánoshoz.

Nedozseri (Nyitram.) róm. kath. tanítói állomásra augusztus hó 22-ig pályázat hirdették. **Fizetése:** 300 frt, két szoba, konyha, kamra, clegendő tűzifa. Tannyelv tót magyar. Folyamodványok főt. **Lukács Ignác** iskolaszéki elnökhöz Brezánba küldendők.

Erdélyi egyházmegye.

A közepeturi kántortanítói állomásra a június hó 27. számban közzétett pályázat megújítottik és a választás augusztus 18-ra tűzetik ki. Az előd 100 frt államségélyt élvezett, ez az utód részére is azonnal kérelmeztetni fog.

Pályázat a Marostorda-megyében az **ehedi** róm. kath. kántortanítói állásra aug. 20-iki határidővel. **Jövedelme:** 75 kal. buza, 75 kal. zab, 30 szekér tűzifa, három holdnyi szántó és kaszáló, gyümölcsös és veteményes kert. Államségély 124 frt, püspöki 50 frt, magtári 30 frt, stóla, ospora és tandíj 50 frt. Kényelmes lakás melléképületekkel. Pályázatok alulírotthoz intézendők. Személyesen megjelölök előnyben részesülnek. Ehed, u. p. Deményháza, 1897. aug. 2-án. **Kalapács Imre**, jelkész, iskolaszéki elnök.

Csanádi egyházmegye.

Makóra erős hangu segédkántor kerestetik. **Fizetése:** 120 frt. ágyeműn kívül ellátás, mellékjövedelem 25 frt körül. **Pintér**, kath. kántor. 1—2

A **niezkyfalvi** (Temes megye) róm. kath. 4 oszt. elemi népiskolánál a II-ik osztályu tanítói állásra a pályázat hirdették, a következő fizetéssel: 220 frt készpénz, 6 frt 50 kr. irodaátalány, 25 hliter tiszta buza, 63 hliter tengeri, 18[□] méter kemény tűzifa házhoz szállítva saját használatára, szabad lakás bérelt házban és pedig 2 szoba, konyha, éléskamra és szükséges isálló, az iskolakertnek harmadrésze. Az orgonálásban jártas előnyvel bír, mert köteles szükség esetén a kántort helyettesíteni. Az ismétlő iskolát kártársaival felváltva tartja. Magyar és német nyelvet bíró férfi-tanítók pályázhatnak. A folyamodványok 1897. augusztus hó 20-ig az iskolaszéki elnökséghez beküldendők. Kelt Niezkyfalván, 1897. augusztus hó 2-án. Az elnökség. 1—2

Győri egyházmegye.

A **markosabödögei** (Győrm.) róm. kath. iskolaszék 300 frt évi fizetés, 1 szobás lakás fűtéssel javadalmazott segéd-tanítói állásra pályázatot hirdet. A magyar tannyelvű okleveles vagy képezdét végzett egyén alkalmazás esetén köteles az ismétlő iskolások tanítása és a kántori teendőkben segédkezni. Pályázatok a róm. kath. iskolaszéki elnökséghez küldendők.

Fertő-szent-miklósi II. oszt. segéd-tanítói állás üresedésben van. **Olv. »Népnevelő«** 27. számát.

Szárköld (Sopronm.) kath. népiskolához osztálytanító kerestetik. **Fizetése:** 300 frt, butorozott szoba fűtéssel; tannyelv magyar. **Kötelessége:** egyik osztályt és részben az ismétlő oktatást végezni, kántorságban segédkezni. Kérvények szeptember 10-ig a szárköldi iskolaszékhez czimzendők. Szárköldön vasútállomás van.

Gyulafehérvári egyházmegye.

A **ge'enczei** (Háromszék m. Erdély) róm. kath. népiskolánál, államségélylyel újra szervezett három (egy kántortanítói 462 fittal, birtok, termény és pénzben, egy tanítói és segédkántori 445 fittal, termény és pénzben; és egy új, inkább tanítónői 400 frt készpénzzel, ötödéves 50 frt korpótlékokkal, s megfelelő lakásokkal javadalmazott) állomásra, 1897. augusztus 25-ig pályázat hirdették. Okleveles róm. kath. vallású pályázók, felszerelt folyamodványukat, a ge'enczei plébánia hivatalhoz nyújthatják be. **Csiby Tamás** plébános.

Munkácsi gör. kath. egyházmegye.

A rahói kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Az állomás jövedelme: 1. a kir. erdőkincstártól évi 300 frt, 46 úrköbméter tűzifa, 2 hold 150 [öl] kaszáló, 2. Két szoba, konyhából álló melléképületekkel és kerttel bíró lakás, 3. Tandij mintegy 70 frt, 4. Stóla mintegy 40 frt. A nagymélt. földművelésügyi m. kir. miniszter urhoz czimzett, kélfen fölzerelt, bélyeggel ellátott kérvények f. évi augusztus 20-ig Kozma Béla espereshez (Nagy-Boeskö, Máramarosm.) nyújtandók be.

Nagyváradai egyházmegye.

A káraszteleki róm. kath. tanítónői állomásra pályázat hirdettek. Fizetése: melyért az ismétlődő is tartozik tanítani 280 frt, 32 l m. tűzifa, két szoba, konyha, kamara, pince és tágas kert használatra. Folyamodók kérvényeket Kárasztelekre, p. Kémer (Szilágym.) Gubicza István iskolaszéki elnök czimére augusztus 20-ig küldjék be. 3—3

A margitai róm. kath. kántortanítói állásra pályázat nyújtatik. Javadalom: készpénzben, különböző alpból 274 frt, a kegyuraságtól 60 liter tiszta, 720 liter két-zeres buza, 24 méter tűzifa, 160 liter bor. Két hold elpusztult szőlőföld haszonélvezete, 1000 lélek után stóla, szabad lakás. Okleveles pályázók kérvényeket augusztus 22-éig alólirathoz küldjék. A kántori próba 28. választás aug. 26-án reggel 9 órakor leend. Az állomás azonnal elfoglalandó. Margita (Biharm.), 1897. július 24. Spérk József plébános. 2—2

Kövág főkegyházban kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 318 frt, mintegy négy köböl rozs, 500 öles megmunkált föld, két szoba, konyha, kamara, istálló, sertésöl, kert. Hat darab jószágra jó legelő, stóla. Okleveles tanítók folyamodványait aug. 25-ig Töttelekre, utolsó posta Bihar, küldjék. Tótlú értők előnyben részesülnek.

Zsadány (Heve-m.) róm. kath. főkegyház kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Evi jövedelme: párbér, stóla, deputatum és tanítói (100 frt a községtől) fizetésből 4—700 frt, 10 hold, 1600 [öl] (öles) 1109 [öl] jó föld, 909 [öl] külső kert. A földek adója és munkáltatása a kántortanítót terheli. Kötelessége mint kántornak: 1. az isteni szolgálatokon működni, 2. Évenként a lélekösszeírást eszközölni s a párbérlajstromot — a lelkész részére — a szokásos minta szerint, július hónapban összeállítva, annak átszolgáltatni. Mint tanítónak: 1. a mindennapi fitanköteleseket és fiámetlőket tanítani, 2. a falukola kezelése s a finövendékeknek a keresztelvényben való oktatása. Van két szobából álló lakás, konyha, kamra, istálló, sertésöl és 157 [öl] házikert. Az énekpróba f. évi aug. 24-én délelőtti 9 órakor Zsadányon fog megtartatni s a megválasztott kántortanító állomását f. évi szept. 15-én köteles leend elfoglalni. Kellő okmányokkal felszerelt kérvények nt. Hulán István nagybírói lelkész urhoz, mint iskolaszéki egyházi elnökhöz f. évi aug. 23-ig bezárólag küldendők.

Nyitrai egyházmegye.

A misseni plébániához u. p. Trenésén-Teplicz tartozó Alsó-Poruba főközség róm. kath. tanítói állomásra pályázat nyújtatik. Javadalmazása: A községtől 300 frt, egy mérő szántóföldnek, 2 kis kertnek haszonélvezete, az államtól 100 frt. Lakása: két szoba, konyha, elegendő tűzifa. Pályázhatnak okleveles tanítók, tanítónők. Pályázati határidő augusztus 31-ike. Kérvények alulirathoz intézendők. Darvai János, plébános. 1—3

Trenésénmegye Kassza Rovne község róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalma: Községtől 120 frt, államségély 280 frt, lakás és 25 forintnyi fiatalány. Pályázhatnak okleveles tanítók, tanítónők. Tót nyelv ismerete és augusztus 26-án személyes megjelenés szükséges. Kérvények folyó évi augusztus 20-ig iskolaszéki elnökhöz Zliechóra beérjesztendők. 1—2

Pannónhalmi egyházmegye.

Ravazd-ra (Győr-m.) kath. segéd-tanítót keresek. Fizetés: tanévre 150 frt, élelmezés, lakás fűtéssel, takarítással. Eredeti okmányokkal ellátott kérvények aug. 15-ig hozzám küldendők. Barna Athanáz, plébános.

A györszentmártoni róm. kath. fiúiskolához segéd-tanító kerestetik. Fizetése: 300 frt, lakás és fűtéshez fa. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Bognár Jótanító.

Pécsi egyházmegye.

A szakési (Tolna-m.) róm. kath. elemi iskolához két tanító kerestetik. Mindkét állomás javadalma külön 360 frt havi részletekben és egy-egy szobára való butorzat. Tetszés szerinti lakásról a tanítók gondoskodhatnak, de az iskolaszék évi husz forintért egy egy padlós szobát kész számukra bérelni, a midőn az évi fizetésre 340 frt marad. Köteleességük a kijelölt osztályban tanítani, a vasárnapi iskolásokat felváltva oktatni és a kántorságban segédkezni. A kérvények augusztus 15-ig Vitkovits Ferencz plébánoshoz küldendők.

Tolna-Aparon az osztálytanítói állomásra aug. 25-éig pályázat hirdettek. Jövedelme: 300 frt, egy olfa házhoz szállítva, egy esinos szobából álló lakás. Iskolaszék. 2—2

Baranya-laskafalui róm. kath. magyar német tan nyelvű altanítói állomásra aug. 22-ig pályázhatnak okl. tanítók vagy tanítónők, képeződészek, óvónők. Fizetése: 315 frt, egy butorozott szoba és 2 öl gyertyánfa. Kérvények főt iskolaszéki elnökséghez küldendők (posta és vasuti állomás). Németül tudni nem kell.

Rozsnyói egyházmegye.

A pohorellai (Gömörm.) róm. kath. népiskolához segéd-tanítói állomásra aug. 20-ig pályázat hirdettek. Jövedelme: 350 frt, butorozott szoba fűtéssel. Tanítási nyelv tót magyar. Szekeres Antal. 2—2

Méhi (Gömörm. posta Torralya) kántortanítói állomásra aug. 30-ra pályázat hirdettek. 3 szobából álló uri lakás, gazdasági épületek, földbirtok, tűzifa, párbér, buza és rozs, tandij és stóla, 500—600 frtnyi jövedelem. Méhi, 1897. július 28. Hegyessy Ede esp. plébános.

Somoskő-i. Jlam által segélyezett róm. kath. iskolánál tanítói állás betöltendő. Fizetés: 400 frt, egy szoba, konyha. Okmányok augusztus végéig alulirathoz küldendők. Somosújfalú, Nógrádm. Bolesó Alajos pléb.

Az almási kántortanítói állomás megüresedvén, annak betöltésére augusztus 17-ikére pályázatot hirdettek. Jövedelme: föld, rét, kat. jövedelme 68 frt 76 kr., hitközségtől 10 [öl], köből rozs, legelő 13 frt értékben, készpénzben többféle czimen 129 frt, államségély 163 frt és 8 bécsi öl tűzifa a pátrónus erdejéből. Lakása: 1 szoba, konyha, kamara, istálló, három gyümölcsös kerttel. Személyes jelentkezés. Almás, (Abauj-Tornam.) Dorogsághy Barna plébános.

A ragyoliezi (Nógrád-m.) róm. kath. tanítói állomásra augusztus 23-ára pályázat hirdettek. Fizetés: 4 pozsonyi mérő buza, 4 pozsonyi mérő rozs, 10 pozsonyi mérő zab. Tandijból: 90 frt. Egyéb czimeken 70 frt, államségély 100 frt, 5 öl tűzifa s 2 öl iskola-fűtésre. Lakás kerteskével. Tannyelv magyar. Kérvények Fülekk-püspöki (posta Fülekk), Fábian Kamill, espereshez intézendők.

Szepesi egyházmegye.

Istvánfalvi (Szepes-megye) róm. kath. kántortanítói állomásra f. é. augusztus hó 24-ére pályázat hirdettek. Evi jövedelme 333 frt, 400 frtra való felemelése és korpólék érdekében az intézkedések megtételtek. Dónay József plébános, iskolaszéki elnök.

Az alsó laposi (Szepes-m.) róm. kath. ktanítói állomásra f. é. szeptember hó 6-ára pályázat hirdettek. Jövedelem: készpénz 270 frt, tandij 45—50 frt, 6 1/2 kat. hold szántóföld és minden két évben 8 pozsonyi mérő magot befogadó föld haszonélvezete, 6 öl tűzifa házhoz szállítva. Szabad lakás 2 konyhával, 1 éléskamrával és jó gazdasági épületekkel, hozzá gyümölcsös kert, stóla, collada, offertorium és ostyasütés czimén 50 frt. (Mint halottkém 10—12 frt.) Harangozásért, ha magára vállalja, 10 frt és 60 kéve zabot. Tanítási nyelv tót-magyar. A kellő bizonyítványokkal ellátott folyamodványok Palencsár János kerületi egyházi tanfelügyelőhöz küldendők. Az iskolaszék.

Székestehérvári egyházmegye.

A vaali (Fehérm.) róm. kath. népiskolánál üresedésbe jött első osztályú segédtanítói állásra ezennel pályázat hirdetik. Az állás javadalma: 300 frt évi fizetés, 2 méter tűzifa és egy szobából álló tisztességes lakás. Folyamodók, kik a kántori teendőkben segédkezni kötelesek, felszerelt kérvényeiket augusztus 10-ig főt. **Turinits Sebő**, plébános, iskolaszéki elnök urhoz küldjék Vaalon, 1897. július 11-én. **Tillmann Ferencz** tanító és iskolaszéki jegyző.

A sárosdi (Fehérm.) plébániához tartozó **Szolga-egyháza** főlköztség róm. kath. iskolájánál megürült önálló tanítói állomásra pályázat hirdetik. Évi fizetés: 350 frt készpénz s lakásul egy szoba fűtéssel. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszékhez czimezve mielőbb alulírtokhoz küldendők. **Sárosi, 1897. aug. 3. Vavro Jozsef**, plébános, iskolaszéki elnök.

A csákvári róm. kath. fiu-iskolához tanítói állomásra 350 frt fizetéssel egy butorozott szobával és fűtéssel aug. 25-ig pályázat hirdetik. A megválasztott a kántori teendőkben segédkezni tartozik. Melékjövődelenre is számíthat. A folyamodványok **Rácz Endre** plébánosnak Csákvárra küldendők.

A Sár-Szt.-Miklós (Fehérm.) községhez tartozó **Rétszilás** községi jellegű osztatlan népiskolájához a tanév kezdetével okl. róm. kath. tanító kerestetik. Javadalma: a községtől 280 frt, negyedéves részletekben, szabad lakás (egy szoba, 1 konyha, 1 kamra) 600 []-l házi kert. A megválasztott tanító az 1898-ik évtől kezdve 120 frt államsegéllyre számíthat. Kellőleg felszerelt kérvények f. év augusztus hó 25-ig **Szabó Sándor** iskolaszéki elnöknek Sár-Szt.-Miklórra intézendők.

Szombathelyi egyházmegye.

A vizlendvai róm. kath. osztálytanítói állásra aug. 20-ig pályázat hirdetik. Jövedelme: díjlevele szerint butorozott szoba fűtve, 350 frt, kántoriakban segédkezni tartozik és egy osztályt önállóan vezetni. Nyelv: német, vend. Választás augusztus 22-éig, melyre a pályázók megjelenhetnek. Folyamodványok **Csaris József** iskolaszéki elnöknek, **Vizlendva u. p. Szarvaslakra** küldendők.

Az alsó-rőnői róm. kath. főlköztség elemi iskolájához önálló tanító kerestetik. Évi jövedelme: 2 szobából álló lakáson, házikerten s gazdasági épületeken kívül, készpénzben, földbirtokban s terményekben 400 frt. Tannyelv német-magyar. Pályázati határidő f. évi aug. 22. Kellően felszerelt folyamodványok a rábaszentmihályi plébánia-hivatalhoz u. p. Vas-Rátót címzendők. Személyes megjelenés előnyös.

Vas-Vörösvárra képesített vagy képezdevégzett róm. kath. segédtanító kerestetik. Fizetése egy polgári évre 300 frt havi előleges részletekben, egy butorozott szoba és 2 öl tűzifa. Templomi segédkezésért 20 frt. Tanítási nyelv: német-magyar. Köteleessége: az I. és II. oszt. és az ismétlősök tanítása. Kérvények főt **Strass Adolf** plébános urhoz augusztus 20-áig küldendők. Az állás szeptember 1-jén elfoglalandó.

Rába-Szt.-Mihályra (u. p. Vas-Rátót) róm. kath. képezde végzett segédtanító kerestetik. Illetéke 300 frt, butorozott szoba fűtéssel és tisztogatással. Köteleessége az I. és II. osztályt és az ismétlősöket tanítani, a kántorságban 10 hónapon át segédkezni. Választás napja augusztus hó 22-ike. **Schalk Mihály** iskolaszéki elnök.

Vácsi egyházmegye.

Bujákra (Nógrád-m.) róm. ka h. okleveles osztálytanító szükséges. A kántorságban segédkezni, ismétlősöket oktatni is köteles. Pályázat augusztus 20-ig. Javadalom: törzsfizetés 200 frt, államsegély engedélyezve 50 frt, élelmezés kántortól, értéke 120 frt, 8 köbméter fa behordva és felvágva, értéke 24 frt 20 kr., lakás. **Kossitzky Lajos**, plébános, iskolaszéki elnök.

A **verseghi** (Pest-m.) róm. kath. önálló tanító állására f. évi augusztus 20-ig pályázat hirdetik. Évi fizetése 300 frt havi előfizetéssel és 100 frt remélhető államsegély kieszközlésében; továbbá tágas butorozott szoba, házi kert és két öl tűzifa. Tartozik az I. és II. elemi osztályt és ismétlő-iskolát tanítani. Az állomás szeptember 1-ő felében elfoglalandó. Kellő okmányokkal fel-

szerelt kérvények a róm. kath. iskolaszékekre czimezve **Kraemer János** esp. plébánoshoz küldendők **Verséghe u. p. Aszód-Verséghe**.

Az **uj-hartyáni** (Pest m.) róm. kath. népiskolánál tanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma: évi 400 frt, mely összeg Uj Hartyán hitközség mint iskola-fentartó pénztárából fizetetik, egy öl hasábfá a hitközségtől; két szobából, konyhából álló lakás, szép kerttel. Feltételek: tanítói oklevél, a magyar (s német nyelven bármilyen osztálybani tanítás, az ismétlő iskolások telének oktatása, a miért külön díjazás nem jár, a templomban a gyermekek felügyelete. Az állomás 1897. szeptember 1-én foglalandó el. E feltételek szerint felszerelendő kérvények főt **Pröbsszl Pál** esperes-plébánoshoz bezárólag augusztus 22-éig a választás napjáig küldendők.

A **monori** (Pest-m.) róm. kath. népiskola I-II. vegyes osztályához tanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetés: 300 frt, lakbér 50 frt, ismétlősök tanításáért 20 frt, havi részletekben. Kántorságban jártasság előnyben részesülnek. Hasonlóképen monori róm. kath. III-VI. leányosztályhoz is hirdetik pályázat tanítónői állásra; fizetés 300 frt, 50 frt lakbér és ismétlős leányok tanításáért 25 frt. A tanítónő kézi munkát is köteles tanítani. Pályázók f. hó 20-áig okleveleikkel és eddigi szolgálati bizonyítványaikkal felszerelt folyamodásukat a monori róm. kath. iskolaszékhez czimezve **Jarvas Lajos** plébánoshoz küldjék. A megválasztottak f. év szeptember 10-én tartoznak állásaikat elfoglalni.

Veszprémi egyházmegye.

A zalabéri államilag segélyezett róm. kath. népiskolánál egy ujonnan rendszeresített osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetés: a hitközségtől 60 frt készpénz, egy esinos butorozott szoba fűtéssel és takarítással, államsegély 340 frt. Köteleesség: az I. és II. osztály önálló vezetése, az ismétlősök tanításában és a kántorságban segédkezés. Felszerelt kérvények 1897. augusztus 29-ig főtisztelendő **Szell János** iskolaszéki elnök urhoz intézendők. **Boldizsár Sándor** kántortanító.

Nágócsi (Somogy-m.) róm. kath. kántortanítói állásra augusztus 20-ig pályázat hirdetik. Német nyelv bírása, személyes jelenlet szükséges. Jó hang előny. Szabad lakás, 830 frt jövedelem. Szeptember elején elfoglalandó. Kérvények hozzám küldendők. **Goreczky Károly** plébános.

Lovászpatonára (Veszprém-m.) egy róm. kath. okleveles osztálytanító kerestetik. Jövedelme: 300 frt, negyedévi utólagos részletekben, egy kis butorozott szobából álló lakás és egy öl fa. Kérvények az iskolaszék egyházi elnökéhez küldendők. **Lovászpatonán, 1897. július 26. Möröcz Antal** plébános, isksz. elnök.

Kis Lódre (u. p. Város-Lód) róm. kath. tanító vagy tanítónő kerestetik. Fizetése: 300 frt, butorozott szép szoba fűtéssel. Tannyelv: magyar-német. Okmányok augusztus 20-ig iskolaszéki elnökséghez küldendők.

Zsidre (Zalam.) egy róm. kath. okl. vagy képezdevégzett segédtanító kerestetik. Fizetése: 200 frt, élelmezés, külön butorozott szoba, fűtés és takarítással. Teendője: egy osztályt vezetni, ismétlősöket tanítani, s mindennemű kántori teendőkben segédkezni. Kérvények f. évi aug. 20-ig alulírtokhoz küldendők. **Zsid, 1897. július 25. Füzessy János**, kántor és főtanító.

Csóth (Veszprém-megye) segédtanítói állomásra pályázat hirdetik. Fizetése: 125 frt, lakás, élelmezés, fűtés, takarítás. Köteleessége egy osztályt vezetni, ismétlősök oktatásában, esetleg kántorságban segédkezni. **Kaufman Géza** plébános.

Lajosházi (Somogy-m.) pusztai róm. kath. iskolához tanító kívánatlik. Fizetése 150 frt, ha a gazdaságban segédkezik, ezért külön 50 frt, butorozott szoba fűtéssel, takarítással, mosással; az izraelita bérlőnél teljes élelmezés. Jelentkezések alulírtánál, az állás szeptember 1-én elfoglalandó. **Szulok, Reiner Gyula**, plébános.

Somogy-Beleznára 300 frt fizetés, lakás, fűtés és tisztogatással okl. esetleg képezdevégzett altanítót keres a róm. kath. iskolaszék.

Ajka-Rendek (Veszprém-m.) róm. kath. népi-

lájához okleveles segédtanító kerestetik. Fizetése 300 ft, lakás futással. Tannyelv: német magyar. Folyamodványok intézendők Promber János ajka rendeki plébános-hoz.

A deveveseri róm. kath. népiskolánál az egyik osztálytanítónak halálával az állomas megüresedett. Ezen osztálytanítói állásra augusztus hó 22-éig pályázat hirdettetik. Jövedelme: a hitközség pénztárából 300 ft havi részletekben, egy szobából álló butorozott szoba, fűtés és tisztogatás. Folyamodott a hitközség az 1893. évi XXVI. t.-cz. 14. és 16. §§. értelmében államségélyért, mely szerint a 300 ft fizetés 400 ft-ra lenne felemelve; hasonlóul a korpótlékért is. Kötelessége a megválasztandó osztálytanítónak itteni állomását szeptember hó

1-én elfoglalni, a főtanító utasítása folytán a reá bízandó osztályt önállóan vezetni; az osztály növendékeit isteni tiszteletre és körmenetekre vezetni, ott reájuk felügyelni, a kántori teendők minden ágában segídeni, azokat időről időre önállóan is végezni. Ezen állomásért csakis képesített tanítók folyamodhatnak. A folyamodványok szabályszerűen felszerelve, augusztus hó 22-ig fűtst. **Derdák Lőrincz** iskolaszéki elnökhöz küldendők. Deveveser, 1897. augusztus 2. Az iskolaszék.

Hi iszik

Kathreiner-féle

Kneipp-maláta-kávét?

Mindenki

a ki igazán jó kávét szeret, a ki félti az egészségét és takarékos.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legelőcsőbb arakon kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 23 évi fennállása óta

540 uj orgonát

épített, melyek közül 186 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállítottak.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Kedves Kartárs Urak!

Egy általánosán érzett hiányon kívánok segíteni, midőn jelen felhívással önök elé járulok.

Beművelni gyűjtögetem az ország különböző részein, de kivált az alföldön itt-ott kéziratban forgó, vagy egyes kartársaim és a nép ajkáról ellesett énekegyöngyöket, s így ma már meglehetősen gyűjtemény birtokában vagyok. E gyűjteményemből a

gyászmise-énekeket

a sz. ni mise részei szerint csoportosítva, ének- és orgonakisérettel ellátva, sajtó alá rendeztem s kelto partitúra esetén e hűzaggótló munka 10-12 ixyvi terjedelemben, 100 énekkel, a legközelebb meg fog jelenni. Alakja és technikai kiállítása a Tarkányi Énektárával lesz hasonló.

Ugyanezen gyűjteményt csupán ének-hangjegyekkel ellátva, orgonakisérettel nélkül, imádságokkal bővítve, kisebb alakban is szándékozom egyidejűleg kiadni, hogy e gyönyörű gyászénekek a nép között is elterjedjenek.

Mint hogy vállalatom semmiféle üzleti spekulációra alapítva nincs és csupán csak a kartársi szeretet és a szent ezel — szerény tehetségem szerint használni a köznek — vezérli szándékomat: a „Gyászmise Énekek“ előfizetési árát a lehető legesekélyebb összegben állapítottam meg. Az orgonakisérettel ellátott terjedelmes füzet előfizetési ára 1 frt; az énekhangjegyes gyűjteményé pedig 4 kr.

Gyűjtőknek: 10 példány után egy ingyen, 5 példány után fél ár kedvezmény.

Zenei tekintélyek által megbíralva, hibátlanul találatott s püspöki hatóság jóváhagyásával lesz kiadandó.

A könyvek tartalom-jegyzékével kívánatra szívesen szolgálók.

Hogy a nyomtatandó példányok száma felől előre tájékozva legyek, kérem a kedves kartárs urakat, megrendeléseiket előjegyzés végett hamarosan, lehetőleg e hó végeig, megtenni szíveskedjenek, világosan kifejezve, hogy mely kiadványra, s hány példányra kívánnak előfizetni? Az előfizetési pénzeket a munka átvételekor kérem megküldeni. Azon szegényebb javadalmazású kartársaim, kik talán a templom vagy a hitközség költségén sem rendelhetik meg e könyveket, tetszés szerinti negyedévi részletekben is törleszthetik az előfizetési árt, csak megrendeléseiknél jelezzék ez óhajukat.

Azon meggyőződésben, hogy igénytelen munkámmal Isten dicsőségének emelésén fáradozva, az egező szükségleten enyhítve, kedves kartársaimnak hasznos szolgálatot teljesítettem: magamat s művemét szíves jóakaratkukba s pártfogásukba ajánlom s vagyok

kartársi szeretettel

Torna-Ujfalun, 1897. augusztus 1.

Litkey Menyhért,

r. k. kántortanító.